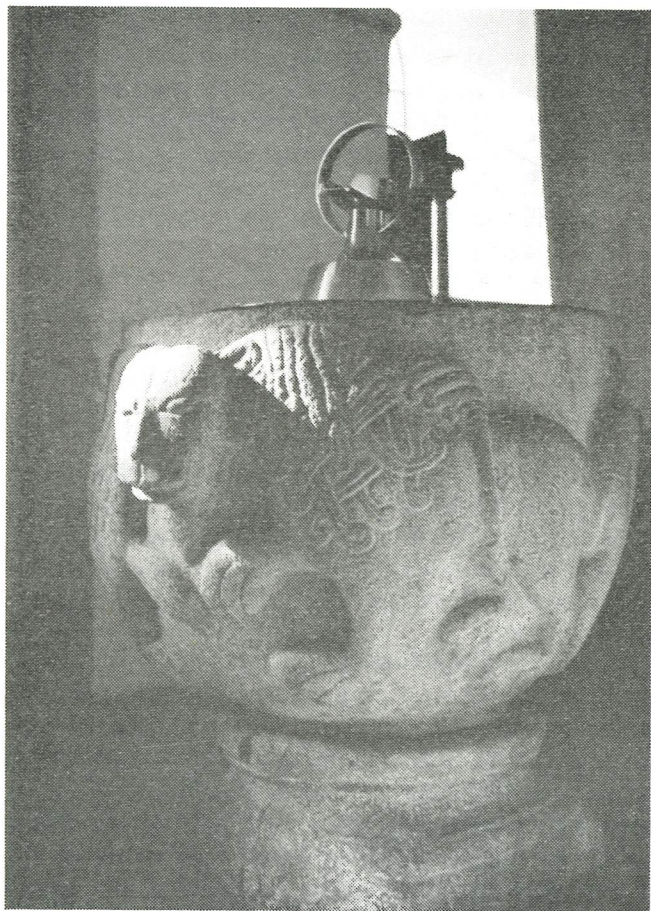
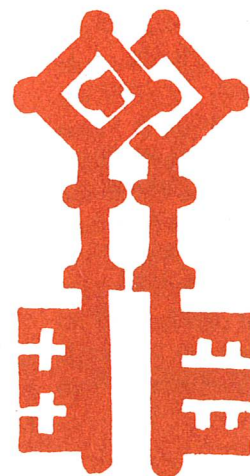
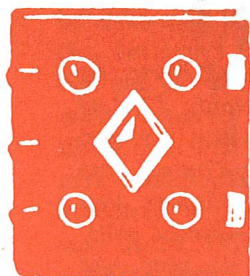

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

3 / juni 1997

ISSN 0903-6113

Løven
af Juda stamme
har sejret
Romansk arbejde fra Nørre-Snede Kirke

Formandstale 1997

AUTORITETEN I KIRKEN

af pastor Olav Fog, Blaaahøj

Thi dette er den hellige Skrift, som gør alle Vise og Kloge til Narre, og kun står åben for de enfoldige og små, som Kristus siger Matth. 11. Lad derfor kun din egen Skønnen og Menen fare, og hold Skriften for den allerhøjeste og ædleste Helligdom, ja den allerrigeste Bjerg-Grube, som aldrig kan graves tom - så at du kan finde den guddommelige Visdom, som Gud her har fremsat så enfoldigt og simpelt for at holde alt Hovmod nede. Her finder du det Svøb og den Krybbe, som Kristus ligger i; dér viste også Engelen Hyrderne hen. Simple og ringe er Svøbekludene, men dyrebar er den Skat, Kristus, som ligger deri.

Når jeg fremdrager disse ord fra Martin Luthers Fortale til det gamle Testamente, 1523, skyldes det hele det skred i trossubstansen, vor hellige katolske tro, som er sket i de sidste årtier. Man ved ikke længere, hvad der er autoriteten i kirken - og derfor lægger man den et helt forkert sted. Autoritet vil der nemlig altid være - hvad enten man er bevidst om det eller ej. Også de, der benægter, at kirken har nogen autoritet, anskaffer sig en sådan på kirkens vegne.

Man dyrker fornuftens ånd, videnskabeligheden - eller drengevidenskabeligheden, som Grundtvig ville kalde det. Man gør i postmodernismens og relativitetens navn sit eget skøn og sin egen mening til afgørende kriterium, eller i demokratiets og tolerancens navn lader man folkets og tidsåndens yndlingstanker være endelig autoritet. Bag det sidste kan også ligge kirkeligt magtstræb og dermed sammenhængende

økonomiske spekulationer. Det gælder nemlig om at holde folkeflertallet inden for kirken, ellers bliver kirkeskattegrundlaget for ringe. Altså må man gøre folket tilpas med indrømmelser. Som altid pyntes sådanne bevæggrunde op med påstande om "kærlighed" og "evangelium". Ofte sker det i hjertets oprighed, fordi man ikke ved bedre. De fleste er for dårlige teologer, der ikke er blevet undervist ret.

Som højkirkelige vil vi over for alt dette fastholde vor kirke på dens sande autoritet: åbenbaringen i Kristus, dvs. på Bibelen. Vi kommer ikke uden om denne bog, og her er det godt at lytte til netop Martin Luther - Bibelens forkæmper fremfor nogen. I denne lytten til Martin Luther står vi sammen med alle bibeltro i dette land - også med fare for at blive kaldt fundamentalister.

Luther trækkes ellers altid frem

som legitimation for tilsidesættelse af Skriften og for de vildeste tolkninger af samme. Han har kaldt Jakobsbrevet for et stråbrev, altså behøver man ikke tage så tungt på det, der står i Bibelen - med mindre det da er i overensstemmelse med "evangeliet". Og "evangeliet" er tilfældigvis altid i overensstemmelse med velfærdsstatens ideologi: Gud accepterer dig, fordi du er god nok, som du er. Desuden er alle lige - også meninger, og så skal du være tolerant og et rart menneske - i hvert fald over for indvandrere. I grunden behøver man slet ikke Bibelen, for autoriteten har man fundet helt andre steder.

Men her tager man afgørende fejl. Det har slet intet med Luther at gøre.

For Luther er der altid en autoritet i kirken, og det er den hellige, treenige Gud. Det er ham, som i sin ensomme majestæt er skjult, men har givet sig til kende og åbenbaret sig i skabelsen og ved hellige profeter og "nu ved dagenes ende har talt til os gennem sin Søn, hvem han har indsat som arving til alle ting, ved hvem han også har skabt verden" (Hebr. 1,2). *Autoriteten i kirken er altså Guds åbenbaring.* Uden troen på en transcendent Gud, som kan gribe ind i denne verden og åbenbare sig, og som faktisk også har gjort det, er det ikke muligt at opretholde en kristen kirke. Kirke uden Gud er en *contradictio in adjecto* (selvmodsigelse) - for kirken har navn efter den Herre, som har fået navnet

over alle navne, Guds eget navn, herrenavnet, på græsk: kyriaké. Den, der ikke tror på Gud og på, at han kan gribe ind i denne verden og gøre undere, er på forhånd udelukket fra at tale med om kristendom. Han kan lige så godt pakke sammen med det samme. Vi gider ikke høre på ham. Det er altså umuligt for kirken at lave et konkordat med ugudeligheden. Der er intet kompromis muligt - tværtimod, der er uforsonlig kamp. Det må folkekirken holde sig klart - også de af dens repræsentanter, som allierer sig med humanismen og dens ideologier.

At autoriteten i kirken er Guds åbenbaring, betyder endvidere, at vi er fritaget fra at spekulere os til Gud og gøre os spekulationer om Gud. Luther afviser menneskets fornuft som en åbenbaringskilde. Vores skønnen og menen, vores filosofi og videnskabelighed, fornuftens ånd fører ingen andre steder hen end til os selv. Hvem Gud er, og hvad Gud vil os, kan vi ikke sige os selv, det må åbenbares og tros.

For Luther er *Guds åbenbaring altid et talt Ord*. Gud åbenbarer sig ved at tale. Gud sagde: Der blive lys. Og der blev lys. Gud skaber ved at tale. Gennem denne sin "ord-skabelse" afslører han noget af sit væsen. Han afslører sig som den almægtige, som den vise og som den gode. Gennem Guds skabte verden, gennem dens fornuftighed, formålsbestemthed og skønhed, får vi en anelse om, hvem Gud er.

Men Gud taler ikke kun ved skabelsen, - også efter. Han taler ved profeterne - lige fra Moses til Johannes Døber. Gud og verden er ikke adskilt - heller ikke i den gamle pagts tid. Gud taler ind i verden og griber derved ind i den.

Men allertydeligst kommer Guds åbenbaring til orde gennem Jesus Kristus. Han er Guds Ord, Ordet, der blev kød. Som Guds Ord var han med ved skabelsen. Det var ved Kristus, at Gud skabte. Derfor er verden heller ikke fremmed for Kristus: "Han kom til sit eget" (Johs. 1,11). Men nu bliver dette Guds eget Ord altså kød, vinder skikkelse, bliver menneske. Dette Guds Ord, som er Guds selvafløring, er nu hos os på jorden, og hermed kan vi se Gud. I Jesus Kristus, som er synligt til stede, taler Gud til os, kalder os til at følge Jesus Kristus med ind i det Guds rige, som han er kongen for. Han tilsiger os vore synders forladelse ved sit blod og lover os borgerskab i sit rige og evigt liv. Alt det, som Gud taler til os, i skabelsen, ved profeterne og i Jesus Kristus, som lov og som evangelium, er Guds ufejlbarlige ord, som vi skal tro og stole på. Gør vi det, får vi, hvad ordet lover.

Vi kan nu udvide definitionen på autoriteten i kirken: Den er Guds åbenbaring, som igen er lig med Guds Ord. Men hvor finder vi så Guds Ord.

Svaret er let: I kirken selvfølgelig, kirken forstået som Guds hellige folk. Her åbenbarer Gud sig i sit

ord, for her er Guds Ord, Jesus Kristus. Derfor er den gamle sætning rigtig, som siger: "Extra ecclesiam nulla salus" - uden for kirken er der ingen frelse. Ja, for uden for kirken åbenbarer Gud sig ikke, og overalt, hvor Gud åbenbarer sig, er hans kirke, hans folk. Hvis Gud ikke åbenbarer sig, kan troen ikke opstå, for troen kommer af det, som høres. Hvor Guds ord forkyndes for hedninger, er Guds folk til stede, er kirken. Missionæren er nemlig Jesu Kristi kirke på stedet. Var han ikke det, ville han ikke forkynde Guds ord, men alt muligt andet.

Men vi må noget nærmere kunne indkredse Guds ord, som er Guds åbenbaring og dermed autoriteten i kirken. Hvor i kirken finder vi Guds ord? Vi finder det selvfølgelig i troens ord, trosregelen eller sandhedens regel, som Irenæus kalder den, og som Grundtvig efter ham har taget op. Det er vor Herres eget ord til os i dåbspagten, i Herrens egen bøn, Fadervor, i nadverordene om hans legeme og blod, som er givet og udgydt for os til syndernes forladelse, men også i dåbspagtens vilkår, som er overleveret os i troens bekendelse. Her i kirkens gudstjeneste, i messen, med dåb og nadver og trosbekendelse, her i disse gudstjenestested har vi Guds ord, Guds åbenbaring i en nøddeskal, har vi den grundlæggende autoritet i kirken. Det er dette alle kristne til alle tider lige fra påskemorgen, har holdt sig til.

Men kort tid efter opstod en

skriftsamling med Kristi ord og gerninger og hans apostles forkyndelse og formaninger, Ny Testamente. Her får vi en fyldigere beskrivelse af Guds åbenbaring i Kristus. Guds frelsesvilje afsløres her i sin autenticitet. Disse skrifter er skrevet af mennesker med alle de fejl og ufuldkommenheder, som hører med til at være menneske. Men de er sandfærdige beskrivelser af Guds åbenbaring i Kristus, og derfor er de autoriteten i kirken. De er nemlig skrevet af mennesker, som troede Gud og hans åbenbaring, altså skrevet ud af samme tro, som de beskriver. Derfor er de sande. Hvis de derimod var skrevet af mennesker, som ikke delte den tro, de beskrev, var der al mulig grund til at være skeptisk; for så kunne man jo ikke være sikker på, at de var loyale. Det er Kristi hellige kirke, som har skrevet Bibelen, og derfor kan Bibelen kun forstås af kirken, dvs. ud fra kirkens tro. Skriften er tro-værdig, fordi den er skrevet ud af tro. Vi siger, den er inspireret. Med det ord siger vi ikke andet, end at den er skrevet ud af kirkens tro, dvs. ud af Guds åbenbaring i Jesus Kristus, som er skænket os ved Helligånden. Derfor er Skriften autoriteten i kirken.

Når teologer i dag siger, at de ikke tror på Bibelen, men på Jesus Kristus, siger de ikke andet, end hvad vi andre også siger, men hvis de ikke siger mere, har de i virkeligheden ikke sagt noget som helst. For hvor kender de Jesus Kristus fra, hvor kender de evangeliet fra,

om ikke fra Bibelen. Troens ord, sandhedens regel som ovenfor omtalt, er kun en "trosformel!", en destillation af evangeliet. Det er Bibelen, som giver den fyldigere beskrivelse af åbenbaringen. Troens ord kan ikke erstatte Bibelen. Grundtvig ville kalde trosordet i gudstjenesten, det levende ord, for Livsordet, det ord, som virker troens liv i os, men Bibelen er Lysordet, som kaster lys over troen og dens liv. Vi tror ikke på Bibelen, men på Jesus Kristus, ja, men Bibelen taler sandt om Jesus Kristus, fordi den er skrevet ud af tro på ham. Kirken bygger ikke på Bibelen, men på Jesus Kristus, og han er sandt beskrevet i Bibelen, som derfor ligger på kirkens alter - til at oplyse os om troens hellige lærdomme og gøre os vise til salighed.

Men Bibelen er ikke kun Ny Testamente. Også Gammel Testamente taler sandt om Guds åbenbaring, når det forstås ud fra troen på Jesus Kristus. Kristus er Skriftens midte og centrum. Med åbenbaringen i Kristus kastes der lys bagud over Guds historie med sit udvalgte folk i den gamle pagt. Med Kristus som Guds Ord, der skabte himlen og jorden, kastes der lys over skabelsen og loven, som beskrevet i GT. GT taler sandt om skabelsen og den Guds lov, som er knyttet til skabelsen, fordi den er fabrikantens brugsanvisning for det liv, Gud har skabt, og som Jesus Kristus som den anden Adam vil genoprette. Skabelse og frelse hører sammen, for frelsen er genløsning

eller genoprettelse af skabelsen i dens originaltilstand - status originalis.

En sådan forståelse af Skriften er ikke biblicisme eller fundamentalisme, selv om nogle i vankundighed nok vil påstå det, men derimod luthersk bibeltillid, som fratager mennesket enhver mulighed for på egen hånd at trænge ind i åbenbaringens mysterium. Skriften er sin egen fortolker (scriptura sui ipsius interpres), har Luther engang sagt og dermed ment, at vi ikke skal komme med vort eget og tilføje noget, vores filosofi, vor mening, vort skøn, for Skriften hviler i sig selv og kan tolke sig selv uden vor hjælp. Vi har ingen anden mulighed end at bøje os for Skriftens autoritet. "Et menneske", skriver Steffen Kjeldgaard-Pedersen (Bibelsyn, red. N.J. Cappelørn, Gad 1985, s. 14), "må altså lade alle sine egne tanker, begreber og forestillinger fare, før Skriftens indhold kan komme til at lyse som den klare sol, det er. Fornuftens ånd kan imidlertid ikke give slip på sig selv, men indbilder sig tværtimod, at den er verdens lys". - "Ånder" kalder Luther karakteristisk nok alle dem, som fortolker Bibelen i overensstemmelse med deres egen ånd og ikke Skriftens. Og når de trækker Skriften ud og ind og således selv vil være verdens lys, gør de Skriftens indhold dunkelt og skjuler med deres mørke, at Kristus er verdens lys.

Skriften kan tale om så mange ting i denne verden, og ikke alt er

forpligtende for os, fordi det ikke er åbenbaring. Kun åbenbaringen er forpligtende. Hvor Bibelen taler om skabelse og frelse, lov og evangelium, er den forpligtende, fordi den da taler åbenbaring, og Guds åbenbaring er absolut autoritet.

Det betyder i praksis, at skabelsesordninger som ægteskab, familie og samfund er gudgivne ordninger, som vi som kristne må underordne os og respektere. At mennesket er skabt som mand og kvinde, som to forskellige køn, der ikke kan bytte "roller", må respekteres. Heller ikke kan vi med vor "Besserwissen" give seksualiteten en egenverdi, som den ikke har, og gøre den til et nydelsesmiddel, der kan praktiseres med eget køn. Gør man det alligevel, ødelægges menneskelivet. Den Guds lov, som følger af skabelsen, er ikke blot autoritet i kirken, men også i verden, selv om verden først opdager det, når det er for sent. Dekalogen (= de 10 bud) er nødvendig for opretholdelse af livet. Samfund, som ophæver dekalogen og lader uretten råde, går deres undergang i møde, som det skete med Nazityskland og med Sovjet. Synd er ikke manglende godhed, men ulydighed mod Guds bud. Gud forlanger ikke af os, at vi skal være gode og fortjene godhedsmedaljer, men at vi skal være lydige mod hans i skabelsen nedlagte og i Skriften åbenbarede vilje.

Hvor Skriften på samme måde taler evangelium, er den forpligtende, - også selv om der skulle være tale om noget tidsbetinget. Frelsen

i Kristus er historisk og derfor tidsbetinget, og netop som tidsbetinget er den forpligtende og eviggyldig. Kristus er ikke en myte, men en historisk person. Hvis man prøver at afmytologisere kristendommen, betyder det, at man afhistoriserer den og gør den til en tidløs myte. Men sådan er kristendom ikke. Kristendom forbliver tidsbetinget. Det ligger i inkarnationen, i det forhold, at Gud blev menneske, "guden i tiden", som Søren Kirkegaard udtrykker det. Guds åbenbaring er derfor knyttet til bestemte historiske fænomener, som, fordi de er Guds åbenbaring i tiden, netop er sandheden. "Zufällige Geschichtswahrheiten können der Beweis von notwendigen Vernunftwahrheiten nie werden", siger Gotthold Ephraim Lessing i "Erziehung des Menschengeschlechts", 1780. Som den oplysningsfilosof og rationalist han er, forstår han ikke, at kristendommen ikke er nødvendige fornuftssandheder. Kristendommen er overhovedet ikke tidløse ideer, men historiske begivenheder, som ikke er tilfældige, men nøje planlagt af Gud i tidens fylde, og som sådanne er de sande og evigt gyldige. Derfor kan Kristi kors ikke moderniseres og ombyttes med en moderne elektrisk stol, nadverens vin kan ikke ombyttes med danskerens nationaldrik, øl, kirkens mandlige embede kan ikke, bare fordi vi tilfældigvis lever i ligestillingens århundrede, gøres kvindeligt, uden at det bliver til noget helt andet end det, indstifteren indstiftede det

til at være. Hvad der hænger sammen med evangeliet om frelsen i Kristus er i sin tidsbetingethed forpligtende til alle tider. Her kan det selvrådige menneske ikke mase sig frem uden at gå glip af frelsen. Dette er luthersk bibeltillid og ikke biblicisme. Uden denne i skriften åbenbarede autoritet er der slet ikke tale om kristendom, for anerkender man ikke Skriftens autoritet vedrørende lov og evangelium, sætter man uvægerligt menneskets autoritet i stedet, og så er vi milevidt borte fra ikke alene luthersk kristendom, men fra al kristendom overhovedet.

Det er det, der er ved at ske i den vestlige kirke, ikke blot i de protestantiske, men også i den romerske kirke. Særlig slemt er det i Skandinavien. Hvad skal vi gøre? Vi kan ikke leve med en løgnkirke, der fornægter evangeliet. For den manglende bibeltroskab, alle udflugterne og undskyldningerne bundet dybest set i det samme: manglende tro på den evige transcendent Gud og hans åbenbaring. Måske vil de ikke være ved det og benægter det, og vi vil gerne tro dem, om det er muligt, men hvad skal vi stille op, når deres handlinger bærer vidnesbyrd om, at de alligevel ikke tager det så tungt med Gud og hans åbenbaring. De vil alligevel ikke nøjes med det. Der skal suppleres med noget mere af vort eget, fra vor egen tid. Åbenbaringen må rette sig efter tiden - ellers følger man ikke med i den, eller som Niels Thomsen, rektor for Præste-

højskolen, har sagt: "folkekirken skal være i overensstemmelse med den lovgivning, der er i samfundet omkring os". Man glemmer, at det er tiden, som skal rette sig efter åbenbaringen. Kirkens opgave består i som i oldkirken at omdanne samfundet efter Guds tanker.

Hvad skal vi gøre? Vi skal i hvert fald ikke tabe modet. Herren har lovet, at dødsrigets porte ikke skal få overhånd over hans kirke. Men vi må også tage et medansvar for det, som er os betroet. Her må vi - som jeg ser det - søge sammen med andre, der står i samme problemstilling som vi og ikke ved deres levende råd. Dem finder vi både i vort eget land og i udlandet.

Her i landet har vi "De otte". Det er et samtaleforum mellem 8 forskellige organisationer, som alle bøjser sig for autoriteten i kirken: Guds åbenbaring, som den er skriftligt fikseret i den hellige Skrift og udlagt i bekendelsen, og som dermed præcist står i kirkens centrum. Dette forum repræsenterer mere den evangelisk lutherske kirke i Danmark end folkekirkens biskopper. Som medlem af dette forum tager vi medansvar for folkekirken, og det viser vi ved løbende at følge udviklingen i kirken og om nødvendigt at protestere, hvis der sker fejludviklinger og direkte hæresier. Vi nøjes heller ikke med protest alene, men griber også aktivt ind, som det nu sidst er sket med nedsettelsen af det alternative homofili-udvalg, der har barslet med rapporten "Kærligheden glæder sig

ikke over uretten". Den er trykt i 7.000 eksemplarer, og en pjece med et sammendrag heraf er trykt i 45.000 eksemplarer. Rapporten er sendt til alle præster, og alle menighedsråd har fået 1 rapport og 10 pjecer. Udgiften hertil beløber sig til ca. kr. 150.000, hvoraf vi har bidraget med kr. 9.500, som stammer fra en donation fra Memhave-fonden. Nu venter vi så spændt på, hvad biskopperne finder på, når deres eget ensidigt nedsatte udvalg, "Niels Thomsen-udvalget" udgiver deres rapport. Skulle biskopperne finde på at tillade noget, der blot ligner en velsignelse af homofile par, står vi over for en helt ny situation, som kan føre til sprængning af folkekirken. De otte vil ansvarligt drøfte dette og tage initiativer, om en sådan situation skulle indtræffe.

Her har "De otte" stået samlet og sat noget i gang, som har fremkaldt respekt hos vore modstandere og givet mod til mange lægfolk, der ofte har følt sig ladt i stikken. Det er imidlertid et spørgsmål, om De otte kan handle samlet i en anden situation. Der er f. eks. ordinations-spørgsmålet. Det bliver stadig vanskeligere for præstekandidater at blive ordinerede, hvis de står fast på Bibel og bekendelse. Tænk på sagen i Emdrup, hvor Claus Sode Grønbæk blev nægtet ordination af biskop Norman Svendsen, fordi han ikke ville vie fraskilte, heller ikke i nødsituationer. Tilhængere af kirkens apostolske orden, at kun mænd kan ordineres til præstetjeneste, er

også ilde stedte, idet de ved deres ordination tvinges til mod deres samvittighed at ordineres sammen med kvinder og at give broderhåndslag til kvindelige såkaldte "præster" eller - som i Helsingør stift - slet ikke kan blive ordinerede, fordi ordinator er en dame, der hæver bispeløn. Her er det nødvendigt, at kirkens bispeembede befries og fornyes, så der kan foregå rette ordinationer uden tvang. Men er "De otte" det rette forum dertil? Jeg tror, at vi - til trods for, at vi alle står fast på Bibel og bekendelse - er for forskellige i kirkesyn og embedssyn til at kunne handle samlet.

Derimod deler vi i det store og hele kirkesyn og embedssyn med Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse. Derfor kan vi også tage fælles initiativer. Således har vi - suppleret med enkelte andre - nedsat et udvalg til oprettelse af noget, vi kalder "Kirkens Vej". Det er en pendent til de synodelignende dannelser, som er sket i Sverige, Norge og England. "Kirkens Vej" har til formål i bøn om Helligånden og efter Bibelens ord at befri og synliggøre, bevare og forny folkekirken som en levende og missionerende kristen kirke. Der er ikke tale om en ny forening eller en ny kirke, men blot at folkekirken kommer til at fungere efter sin hensigt. Derfor opbygges "Kirkens Vej" med en kirkelig struktur med "vejledere" i regioner, som tager sig af det kirkelige liv og af enkeltpersoner - præster som lægfolk, der er kommet i

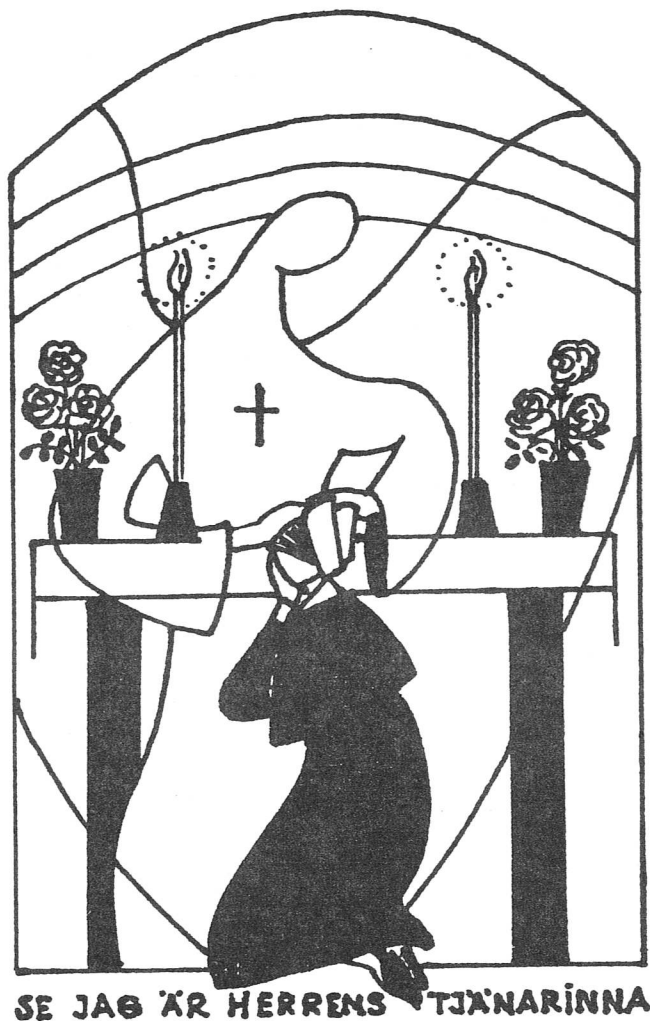
klemme i deres egne sogne. Teoretisk behøver Kirkens Vej ingen medlemmer - den har jo alle folkekirkens medlemmer som medlemmer. Men i praksis behøver den nogle tilsluttede, som kan være med til at finansiere virksomheden.

Hermed kommer vi til vore forbundsfæller i udlandet. Med en sådan synode kan vi blive optaget i Westminster-synoden, hvor befrielsesbevægelserne i de protestantiske kirker er samlet. I Tyskland er man på initiativ af professor Peter Beyerhaus også ved at danne synode. Gennem dette samarbejde i Westminster-synoden er der mulighed for at løse ordinationsproblemet, idet vi kan få ordinationer hos biskopper i udlandet eller endda få egne biskopper. Det sidste kræver dog, at vi har mindst én frimenighed. Den behøver ikke at være ret stor. Der er nogen, som tror, at det er mængden, det kommer an på; men det er det ikke. I Norge har de allerede bispeviet Børre Knudsen. Jeg vil dog mene, at vi ikke skal gå med til nogen bispevielse, som foretages af en, der ikke selv er bispeviet, og at mindst 3 bispeviende deltager i handlingen. Bispeembedet er økumenisk, og en bispevielse er ikke en privat handling i en konventikel. Den skal have almen kirkelig gyldighed. Men også dette er der mulighed for i Westminster-synoden.

Vi er for små og for få i Danmark til at løse den danske kirkes problemer. Derfor må vi lægge os i kølvandet af de store isbrydere i

vore protestantiske nabolande. Selv om vi er oppe mod stormægtige magthavere, der sikkert ikke skyr noget middel for at komme os til livs, er der alligevel lys forude. Hvis vort forehavende lykkes, og vi

handler klogt og besindigt, er jeg overbevist om, at de, der holder fast ved autoriteten i kirken, Bibel og bekendelse, også vil følge os - også selv om vi ikke deler kirkesyn og embedssyn i et og alt.

tegning af C-G Almqvist

HVORFOR VIGSLER GUD?

af pastor Terje Tønnessen, Norge

Foredrag på Landskonventet i Hans Egede Kirke

Hva er meningen med å ordinere, vigsle, konsekreere og velsigne? Hva er den teologiske refleksjon som ligger til grunn for at biskoper, prester og diakoner ordineres, at kirker og kirkegårder vigsles, at brød og vin konsekreeres, at materielle gjenstander og levende mennesker velsignes? Er det magiske forestillinger? Er det på bakgrunn av en førmoderne kosmologi? Er det bare pompøse retoriske og seremonielle handlinger på basis av utlevde gamle tradisjoner? Har det noen ontologisk, eksistensiell, åndelig virkning og effekt å ordinere, vigsle, konsekreere og velsigne?

Først noen terminologiske oppklaringer: Å ordinere kommer af ord, som betyr å sette til side, arrangere, plassere i forhold til hverandre. En hierakisk modell ligger til grunn - biskop, prest, diakon. Å vie/vigsle kommer af consecratio, som betyr å sette til side, fra vanlig til hellig brug. Å konsekreere brukes i forbindelse med eucharistien, bispeordinasjon og det å leve et konsekreert, innviet (gjerne asketisk, monastisk) liv. At innstiftelsesordene har konsekratorisk kraft betyr at de er skapende, dynamiske ord, som skaper hva de nevner. Å velsigne kommer av benedictio eller av reconciliatio, som betyr å forsone. Beatificatio betyr å bli velsignet - av beatus (salig). Å velsigne kan bare den

gjøre som kan skape. Dypest sett kan derfor bare Gud velsigne. Djævelen kan ikke velsigne, fordi han ikke kan skape. Djævelen kan bare ødelegge, rive ned, destruere. Djævelen kan bare forbanne - Gud, verden, mennesket, seg selv. Gud skaper, gjenoppretter, velsigner. Den romersk-katolske kirke har over 200 former og formularer for velsignelser, og man kan velsigne materielle gjenstander, steder, skruer, sakrale gjenstander, mennesker, båter, biler etc.

Der er satt fram mange vitenskapelige teser om hva som er grunnen til en slik tenkning. Sosialantropologer har hevdet at bakgrunnen er en magisk kosmologi, der man tror universet består af en rekke hevneende, straffende, truende makter og krefter, som ikke må krenkes - forskjellige typer kosmiske, meteorologiske, metafysiske og fysiske makter, som må tilfredsstilles. Man hadde, f. eks. i Middelalderen, bestemte forestillinger om naturen og dens krefter (jfr. hedenske sagn og myter), forestillinger som var koblet til en rituell-kultisk mytologi. Da kristendommen kom, var det ikke tilfeldig at kirkene ble plassert på de gamle førkristne kultstedene. Kristi seier over de onde maktene skulle markeres bygningmessig, visuelt og sakramentalt.

Men hva er den teologiske begrunnelsen for å ordinere, vigsle, konsekre og velsigne? Ordinasjoner er nødvendige for å skape orden i uordenen i menneskeheten. Vigsler, konsekrasjoner, velsignelser er nødvendige fordi djevelen oppfører seg som "denne verdens gud" / "denne verdens fyrste" og har den konstante personlighetsforstyrrelse at han tror denne kloden tilhører ham. Før syndefallet var ingen vigsler nødvendige. Etter Kristi gjenkomst og dom på den sidste dag blir heller ingen vigsler nødvendige. I tiden etter syndefallet og fram til dommen er ordinasjoner, konsekrasjoner, benediksjoner nødvendige, fordi verden er i ubalanse, uorden, mennesket er svekket, såret, forurenset - i forhold til seg selv, sine medmennesker og Gud. Verden - som Gud skapte "såre godt" - er blitt et motsigelsens tegn, en eksistensiell tvetydighet - en arena for kaoskrefter, diabolisk destruktivitet, basiller, virus, råte, depresjoner, nevroses, brudd, sår, alkoholisme, narkomani, mafia, heresi, skisma. Noe er gått fundamentalt galt med verden/mennesket - Gudsbildet i mennesket er tilskitnet, tilsmusset, tilgriset. Menneskets ytre og indre landskap er blitt forurenset, tvetydig, schizofrent. Før syndefallet kunne Adam og Eva leve et konsekkrert liv i en vigslet verden. Etter syndefallet var de tvunget til å leve et syndens, dødens liv i en fallen, splittet, såret verden. Den fundamentale skilsmisken var et faktum - med Gud, med hverandre, med dem

selv. Kjønnsskampen, moralkampen, kulturkampen, kirkekampen begynte. Det desperate, adamittiske rop lyder over en såret jord: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?" Det guddommelige svar er et spørsmål: "Adam - hvor er du?" Djevelen profanerer og sekulariserer. Der foregår en kamp - ikke bare i verden, men i Kirken, ja, til og med inne i det enkelte kristne mennesket. Kampen mellom sakralisering og profanering, mellom konsekkrering og sekularisering er en konstant eksistensiell kamp som pågår døgnet rundt, verden rundt. Derfor utvelger, skaper, ordinerer, konsekkrerer, vigsler, velsigner Gud enkelte mennesker, fordi de skal bære nåden, frelsen og velsignelsen inn i verden. Den helkonsekkrerte nådebærer er Kristus selv. Kristus er det inkarnatoriske, sakramentale totalkonsept Faderen bruker for å frelse den del av verden som vil la seg frelse. Kristus er selve konsekkrasjonsordet - Ordet som konsekkrerer. Profetene utvelges og vigsles direkte av Gud. Maria utvelges, konsekkreres, vigsles til - fysisk - kroppslig - å være nådebærer, fordi hun bærer frelsens Gud i 9 måneder. Apostlene utvelges og ordineres til sitt hellige embete, og apostlene ordinerer biskoper, prester og diakoner. Dette er ingen uhistorisk konstruksjon, en fiktiv modell oppfunnet av embetsglade romere, men selve fundamentet for all apostolisk embetsteologi. Forbindelsen mellom skapelsen, inkarnasjonen, mariologien (læren om Maria) ekklesiologien

(læren om Kirken), sakramentsteologien og embetstenkningen er derfor grunnleggende. Så lenge denne verdens uorden består, er ordinasjoner nødvendige, for å skape orden i det som er gått i uorden. Exorcismen er et absolutt ytterpunkt i denne maktkampen. Bønn om helbredelse med håndspåleggelse, salving med olje, vigslet vann (vievann), korsets tegn over andre og en selv - er også uttrykk for den kamp som kontinuerlig pågår i menneskeverdenen, og som den ordinerte embetsbærer står i frontlinjen i.

Noen aktuelle spørsmål i forbindelse med vigsler, konsekkrasjoner og velsignelser er: Hvor lenge varer en velsignelse? Hvor lenge varer Kristi eucharistiske, sakramentale nærvær i oss, når vi har gått til det hellige måltid? (I 24 timer, hvis man som det normale/ideelle forutsetter daglig messe?) Har velsignelser over store menneskemasser en automatisk virkning eller er den avhengig av menneskers mottagelighet og åpenhet? Når faller den sakramentale nåde og velsignelse bort? (Når man bryter budene, mister kjærligheten til sine medmennesker, lever ut sin seksuelle legning/sammensatte personlighet?) Er ekteskapet "hellig" og "velsignet" selv om ektefellene ikke lenger elsker hverandre? Gjelder ordinasjonen for en biskop/prest som er heretiker eller skismatiker, lever i permanent umoral, er psykopat eller har andre kroniske personlighetsavvik? Når det gjelder "hellige"

steder, tider og dage: Er ikke alle steder på denne kloden "hellige" - på grunn av skapelsen og inkarnasjonen? Er ikke all tid hellig? (Hvem skaper/oppretholder/eier tiden - Gud eller satan?) Jeg skal ikke svare, men utfordre til fortsatt tenkning. Sikkert er i alle fall at vi ikke er rene sjeler som flyter omkring i kosmos, men mennesker, jordiske skapninger, som kontinuerlig utsettes for tidens, stedets, kulturens, moralens, politikkens, teologiens forurensing, profanering og sekularisering. Vi er ikke upåvirkelige av støynivået i vår tids tenkning, moral og kultur. Derfor trenger vi: Orden - ordninger - ordinasjoner, hellige steder og hellige tider. Hvis alt skal være hellig, blir ingenting hellig. Hvis alle skal gjøre alt, blir ingenting gjort. (Hvis lekfolk skal være prester og prester lekfolk, blir uordenen institusjonalisert og ordinasjonen tømt for innhold). Den ordinerte biskop, prest og diakon skal leve ut sin ordinasjon i Kristus. Det hellige, almindelige Guds folk skal leve ut sin alminnelige hellighet og hellige alminnelighet i Kristus. Den ordinerte embetsbærers vesen skal være et forsoningens og gjenopprettelsens tegn i en splittet verden og en splittet tid. Ingen er ordinert for sin egen skyld. En er ordinert for andre menneskers frelses skyld.

Den ortodokse østlige kirke legger i sin teologiske tenkning om disse spørsmålene mer vekt på det epikletiske - at Helligånden er den nyskapende, konsekkratoriske kraft

som omskaper, omformer, fornyer, forvandler, utrunder. Den vestlige kristenhet er mer verbalfokusert og ordfiksert - noe som ikke minst slår ut i de eucharistiske liturgier. Øst-kirkens Kristus er Pantokrator - Allherskeren - den triumferende, seirende, opphøyde - mens Vestkirken i sine litanier og liturgier understreker den lidende, ofrede (delvis ofrende) Kristus, det Guds lam, som bærer verdens synd. Østkirken mener det er Helligånden som konsekreter brød og vin og gjør dem til Kristi legeme og blod, mens Vestkirken tradisjonelt har lært at det er Kristi egne innstiftelsesord, sagt og framført av en biskop eller prest. Uansett teologisk modell: Brød og vin konsekreteres. Celebranten konsekreter på Kristi vegne og i Kristi sted. Kristne er de egentlige materialister i denne verden, som til det aller helligste og i det aller helligste bruker materielle elementer fra denne gamle kloden. Hver eucharistifeiring er en protest og en kamphandling mot alt i den

menneskelige, jordiske verden som ødelegger, forurenser og splitter. Enhver konsekrasjon av brød og vin i den jordiske liturgi er begynnelsen til konsekrasjonen av alt det skapte, som en gang skal munde ut i skapelsen av en ny himmel og en ny jord. Når det skjer - etter Kristi gjenkomst og dom - er alt det skapte, nyskapte og gjenopprettede, konsektrert, vigslet, ordinert, velsignet. Noen jordisk-kirkelige ordinasjoner og velsignelser trenges derfor ikke i den himmelske herlighet. For all uorden, all virus, alle basiller, all råte, all medisnbruk, all korrupsjon, all infiltrasjon, all heresi, alle skisma er borte. Da blir livet liv igjen, og mennesket blir menneske igjen. Og Guds strålende nyskapte, duggfriske verden framstår som det den er - og alltid har vært - et nådens sakrament, et frelsens landskap - breddfullt av salighet, jubel, tilbedelse, forsoning og fred. Og Hovedcelebranten selv, Marias sønn, tar plass på tronen. For at festen endelig kan begynne.

LIGESTILLING eller BRODERSKAB

af psykoanalytiker, mag. art. Finn Korsaa, København

For ikke så længe siden så jeg et indslag i tv om et ungt par, der bekrigede hinanden i lighedens navn. Kvinden bebrejdede manden, at han ikke deltog nok i de praktiske ting i hjemmet. Manden syntes at han havde rigeligt at lave, alligevel føjede han sin kone for husfredens skyld, men han følte en stigende uvilje og trods mod hende. Han beklagede sig desuden over, at han følte sig tilsidesat i forhold til børnene. Efterhånden kom han senere og senere hjem fra arbejde, og han glemte at købe de ting, som hun bad ham om at tage med hjem. Skænderierne tiltog, bebrejdelserne blev mere bitre, og den følelsesmæssige afstand voksede. Overskriften på denne sørgelige historie, der endte med skilsmisse, kunne have været "Lighed og skæbne", for man kunne godt sige, at de begge blev offer for et af tidens dogmer: lighedsideologien.

Faktisk skal man helt tilbage til den store franske revolution med den slags ord: frihed, lighed og broderskab for at forstå, hvorfor opvasken og støvsugningen kan blive skæbne for et moderne parforhold.

Det startede med en revolution, der efterlod Europa i et frygteligt moralsk tomrum. Staten var ikke længere kongen, der var blevet et hoved kortere. Til gengæld havde

folket gjort den erfaring, at staten kunne styres af andre end kongen. Det var sådan set heldigt, for på den tid var der opstået en anden faktor i samfundsudviklingen, der var ved at tage magten fra alle. Det var kapitalismen, der ifølge sit væsen skaber ufrihed, ulighed og ufordragelighed. De revolutionære og politiske erfaringer fra revolutionen tog form og udviklede sig efterhånden under navn af liberalisme og socialisme. I de efterfølgende århundreder etablerede de sig som leverandører af moralske og politiske ideer, der blev flittigt brugt i den uophørlige kamp med at holde styr på en stadig mere dominerende kapitalisme.

To århundreder senere er vi nået frem til nutidens socialliberalistiske velfærdsstater, der dominerer billedet i den vestlige verden. I et essay af den amerikanske sociolog Alan Wolfe skelnes der mellem tre former for velfærdsstater: den angelsaksiske, den centraleuropæiske og den skandinaviske. Ud fra Wolfes opdeling kan man få det indtryk, at man i England og USA især har videreført den ene af revolutionens slagord, nemlig frihed, mens man i Frankrig, Italien og Østrig i højere grad har valgt at tage begrebet broderskab til sig. Et begreb der i form af gruppesammenhold har været den ideologiske ledetråd. I de

skandinaviske socialdemokratiske velfærdsstater derimod har det været slagordet lighed, der har spillet hovedrollen.

Forestillingen om lighed fik herhjemme et vældigt opsving i 1970-erne sideløbende med det antiautoritære oprør. Stemningen bredte sig hurtigt til store dele af samfundet. Ikke bare i produktionen og de statslige institutioner, men også i privatlivet. Begrebet lighed blev et ideologisk nøglebegreb ikke mindst som følge af en massiv arbejdsløshed. Lighed blev et slagord på arbejdsmarkedet, hvilket i og for sig var rimeligt nok i betragtning af, at mænd og kvinder nu skulle konkurrere på arbejdsmarkedet og derfor måtte have lige adgang til uddannelser. Mere uheldigt var det, at ideen om lighed også blev en ledende idé i forholdet mellem mand og kvinde. Det kunne man konkret se i tidens tøjmode, ganske vist ikke i kollektionerne fra modehuse, men i den måde mand og kvinde klædte sig i deres hjem. Unisex blev bevægelsen. Den eneste forskel på kønnene blev størrelsen på jockingsættet. Men det var ikke blot kønnene, der skulle udjævnes, også generationskløften skulle udfyldes: Alle skulle være lige: mand, kvinde og børn.

Derfor blev lighed et nøgleord i opdragelsen. Børn skulle behandles på lige fod med de voksne. De skulle også have lige meget kærlighed og opmærksomhed, og lighedsmanien foreskrev, at børn skulle behandles ens uanset alder eller

køn. Det blev til en angst for forskelle, der skærpede misundelsen hos mange børn. Forældre kunne f. eks. ikke forstå, at børnene blev mere og mere misundelige, selv om deres slikration blev afvejet med videnskabelig nøjagtighed. Ethvert barn i enhver familie er et unikt væsen, forskellig fra andre søskende, og ved at blive behandlet lige tilsidesætter man barnets følelse af at være noget særligt. Det protesterer børn over, og det kommer til udtryk i misundelse, altså jo mere lighed desto mere misundelse.

Bestræbelserne på at være lige over for barnet har for mange forældre ført til en nedtoning af kønsforskellen. Mens de voksne i familien er lige over for loven uanset køn, er det væsentligt, at børn oplever mor og far som forskellige. For barnet spiller kønnene nemlig en afgørende rolle, f.eks. i forbindelse med udvikling af barnets kønsidentitet. Mand og kvinde skal derfor ikke være lige for deres børn. Der er og bør være forskel: Moderen er vigtig for barnet i nogle perioder, faderen i andre. De kan til nød erstatte hinanden, men det er langt bedre, at de supplerer hinanden. Den virkelighed, som børnene udvikler sig efter, er, om forældrene er et par, følelsesmæssigt, eller om de ikke er det.

Et af de mere barokke udslag af lighedsideologien viser sig i nogle mænds stolthed over, at de har lært sig at være fædre på kvindernes betingelser og har tilegnet sig kunsten at formidle moderlig omsorg

og forståelse. I et interview i radioen for nogen tid siden hørte jeg om en mand, der gav udtryk for en uhæmmet begejstring over at have påtaget sig de kvindelige værdier. Han fortalte om sine oplevelser på kursus i fødselsforberedelse. Der lå han side om side med andre mænd og stønnede om kap med deres gravide kvinder. En sådan mand siger ikke "min kone er gravid", men han siger: "Vi er gravide!" Lighedsideologien byder tilsyneladende manden at spejle sig i kvindens kønsrolle, og barnet må således finde sig i at få to mødre, der ikke sjældent konkurrerer som to søstre om hvem af dem, der er bedst til at give omsorg.

Lighedsideologien gør det i det hele taget svært at fastholde den forskellighed, der er en væsentlig drivkraft i den erotiske spænding mellem mand og kvinde. I kærligheden er det ofte sådan, at man fascineres af det, der er anderledes og spændende. Men når forelskelsen har lagt sig, bliver forskelligheden ofte et problem.

En kvinde, der kom fra en pæn familie, valgte sig en fyr til kæreste, der var lidt rå i antrækket. Kvinden fandt ham befriende åben og ligefrem, noget hun havde savnet i sin barndomsfamilie. Dog, da kvinden var blevet mor, gled de to elskende følelsesmæssigt fra hinanden, og nu begyndte mandens facon efterhånden at blive et irritationsmoment for hende. Hun bebrejdede ham hans manglende manerer og rettede på hans sprog, når de var i byen

sammen. Det, der engang havde været en fascination, var blevet til irritation.

Ligestillingsideologien bliver i sådanne sammenhænge til en hammer, som mange slår hinanden med. Og på den måde stiller lighedsideologien krav til mænd og kvinder om at overskride deres kønsroller. Især mange mænd kommer i vildrede med deres kønsidentitet. De føler sig presset til ydelser i familien, som følelsesmæssigt ligger dem fjernt. Når manden sjældent protesterer og ikke aner, hvad han skal stille op, skyldes det, at han ikke kan hamle op med lighedsretorikken.

Den kvindelige part i et par, som havde problemer i deres samliv, fortalte, at hvis manden ikke havde hjulpet til med støvsugning og tøjvask, så ville hun ikke elske med ham! Man kan spørge sig om lighedsideologien således ikke har forført kvinden til en form for prostitution? Manden kunne da godt se det rimelige i, at han tager sin andel af de praktiske gøremål i hjemmet. Men han kunne ikke overvinde sig selv. Kvindens facon havde skabt en trods i ham, som han ikke kunne overvinde. Mange mænd har vanskeligt ved at se, at problemet ligger i deres grundlæggende indstilling som mand i familien. De oplever nemlig sig selv som en husassistent i deres eget hjem. En sådan mand har svært ved at se hvad der skal gøres, fordi han ikke har gjort sig fuld ansvarlig for den situation, han har bragt sig i

som mand og far. På den baggrund er det ikke mærkeligt, at mange mænd oplever utilstrækkelighed og trods og mister den erotiske lyst til deres kvinder.

Manden vil dog nødig fremstå som vattet, og derfor råber han op, men det kan ikke tilsløres, at han underlægger sig og ikke kan gøre sig gældende helt og fuldt i familien. En sådan mand får ofte større og større problemer med at fastholde sin maskuline identitet.

Parforholdet er således den store taber under trykket fra lighedsideologien. Mange par oplever uden seksualitet i samlivet og uden ømhed og intimitet ikke andet, end hvad de kan få gennem børnene. Det bliver til en daglig kamp, der for mange munder ud i, at de voksne skilles og ønsker at fortsætte livet med et barn i stedet for en voksen. I naturlig følge af kampen for ligestilling mellem kønnene udvikler det sig ofte til kamp for ligestilling i forhold til børnene, som f.eks. fælles forældremyndighed er udtryk for. At denne udvikling allerede er en kendsgerning, kan man aflæse i den seneste statistik fra Ligestillingsrådet, der påpeger, at over halvdelen af den voksne befolkning bor alene, d.v.s. uden en voksen partner.

I det hele taget stammer meget følelsesmæssig anspændelse fra lighedsideologiens fordring om, at man både skal tage vare på omsorg og karriere. At vælge og prioritere forekommer uoverkommelig for mange. Og de, der gør det, betaler

ofte en høj pris i form af mistænkeliggørelse og sladder. Det kan være vanskeligt at se et alternativ og vanskeligt at stå op imod tidens ideologiske hovedstrøm. Men både familie, børn og hjem, arbejde og karriere kræver hver for sig fuld koncentration og fuld arbejdsindsats, hvis det skal føre til et godt resultat.

Alligevel er målet ikke nået for dem, der mener, at vejen frem hedder mere lighed. "Ingen af os har endnu oplevet et samfund med fuld ligestilling mellem de to køn," skrev den konservative Grete Fenger Møller i 1994. Psykolog John Halse, der er formand for foreningen Børns vilkår, mener på samme måde, at årsagen til problemerne i den moderne børnefamilie er, at der ikke er lighed nok. Halse har den opfattelse, at man via en deling af det praktiske arbejde skal finde grundlag for et mere holdbart forhold mellem mand og kvinde. Heraf kan man åbenbart slutte, at det er ligheden og ikke kærligheden, der skal være grundlaget for fremtidens forhold mellem mand og kvinde.

Efter min opfattelse har lighedsideologien gjort mere skade end gavn. Den har snarere fremmet kapitalismens kedelige konsekvenser end neutraliseret dem. Dens pres på de enkelte mennesker gør os ikke lige, snarere lige misundelige og nøjeregnende over for hinanden som børn, der får slik uddelt i nøjagtig lige store portioner. Presset gør, at mænd og kvinder sætter deres voksne selvværd over styr og

bliver som søskende, der nidkært vogter på hinanden, og som bliver rasende, hvis den ene skal yde mere end den anden.

Men problemet med lighedsideologien er ikke blot, at den skaber splid, kamp og ødelæggelse af kærlighedslivet, men at den, som Alan Wolfes påpeger, udvikler en endimensional familiestruktur, og det vil netop sige, at mulighederne for at tænke i nye baner indsnævres.

Alternativet, for der må vel være et alternativ, kunne være genopdagelsen af pligtfølelsen over for fællesskabet. Kunne man mon forestille sig en fremtidens familiepolitik båret af ideen om to voksne men-

nesker, der danner grundstammen i familien ved at være et par, der elsker hinanden, og som hver for sig tager det fulde ansvar for den familie, de sammen har skabt? I så fald kunne fokus flyttes fra den ulyksalige tilbøjelighed til at sammenligne sig med hinanden og i stedet betone samhørighed og solidaritet mellem to forskellige mennesker med et fælles livsmål. Måske skulle vi i stedet for al den snak om lighed høre lidt mere om ansvarlighed og pligtfølelse over for familie - gruppen, med andre ord lægge øren til det tredje af revolutionens slagord: broderskab.

GLÆDENS PRÆST

af teol. Dr. Christian Braw, Sverige

oversat af Johs. M. Nielsen

Så vidt jeg ved, eksisterer der kun en eneste sognepræst, som har fået et monument rejst over sig i Sverige i dette århundrede. Det er Fader Gunnar i Osby. Det var Osby kommune, som rejste monumentet midt i byen på initiativ fra en socialdemokratisk politiker. Dette savner modstykke i svensk 1900-tals historie. Det gælder desuden en præst, som ikke har været politisk engageret, ikke har siddet i noget udvalg og aldrig deltaget i nogen 1. maj demonstration.

Hvad er hemmeligheden bag dette? Kapellan Staffan Ljungman i Osby har søgt svaret i en veldokumenteret bog, "Fader Gunnar i

Osby-en aldeles usædvanlig præst". (Areus forlag, Lund). Forfatteren har haft et rigt materiale at øse af. Fader Gunnar skrev selv en højst personlig dagbog over menighedens liv. Hvad bliver da Staffan Ljungmans svar? Han siger: "Glæden, som bryder igennem i Gunnar Rosendals forfatterskab ligesom i radiosamtalen om troens indhold, på den tid den foregik, er et med hans dybe fortrøstning. Hans glæde kunne være larmende, men reflekterede til syvende og sidst hans tro. Ingen virkelig glæde eksisterer, hvis ikke den er et med Guds himmelske herlighed."

Fader Gunnars fremgang var ikke

selvfølge i Osby. Han kom, grebet af den da nye højkerkelige vækkelse, år 1935 til Osby. Menigheden var traditionelt kirkelig, snarest gammelkirkelig. Alligevel fik han her et gennembrud, som har sin virkning den dag i dag. En del af forklaringen lå i hans personlige udrustning. Staffan Ljungman skriver: "Det, som gjorde sagen mulig, var Fader Gunnars personlige udrustning af charme, venlighed og smittende entusiasme. Han vandt helt enkelt mennesker, en efter en, for sin person. Og personen bar værket."

Men årene i Osby var ikke kun fremgang. Fader Gunnar var skarpøjet og lod sig ikke bedrage af de menneskefyldte gudstjenester. 1949 skrev han i krønikebogen "Vækkelsen savnes ... vækkelsens tegn synes mindre til stede end nogen sinde. Søvnens synes i stedet for at være faldet over mange, som har været vågne."

Bo Giertz blev også en af dem, som fik lov til at lede Fader Gunnar dybere ind. En konflikt mellem dem om et foredrag, Fader Gunnar havde holdt, førte denne ind i en åndelig krise, som fordybede hans tro. 1942 skrev han: "Ud af denne vinters åndelige krise og stundom meget dybe sorg er kronikøren med Guds hjælp kommet frem til mistro på sin egen evne og udelukkende fortrøstning på Ham, som blev korsfæstet for os og opstod for os. I denne tro og kun i den kan han arbejde videre."

Samtidens begivenheder engage-

rede Fader Gunnar stærkt. Under vinterkrigen gav han sin doktorring til Finlandsindsamlingen. Sommeren 1945 var skolen nær Osby kirke forlægning for tidligere koncentrationslejrfanger. Fader Gunnar beskriver selv en af de kontakter, han fik der:

"Nu kommer en udmarvet jødisk pige frem.

- Kan jeg få et monogram, spørger hun.

- Hvilket monogram?

Hun tegner på sin papirpose et Kristus-monogram.

- Men det er jo et kristent symbol.

- Ja, siger pigen undseeligt, må jeg tale med sognepræsten?

Så beretter hun:

- En romersk pige i koncentrationslejren underviste mig i den kristne tro. I flere år har jeg ønsket at blive døbt. Jeg tror på Kristus. Jeg bekender den hellige Treenighed. Lad mig blive døbt!"

Hvad gjorde Fader Gunnar? Hans handling kendetegner hans syn på Kirken. Han kontaktede sin biskop, og efter hans godkendelse døbte han hende.

Fader Gunnar havde også andre sider, og gennem hans stærke personlighed blev også de styrkede. Men egentlig er de ikke vigtige. Det er ikke for den sags skyld, man nu har rejst et monument over ham. Staffan Ljungman peger i sin bog på det, som er det virkelige væsentlig i sammenhængen: Himlen har på en eller anden måde rørt ved jorden i Fader Gunnars liv.

EMBEDET ER IKKE ET APPENDIX

af pastor Bent Honoré, Værløse

Standardfremstillingen af den lutherske embedsforståelse reducerer dette til at være et appendix til forkyndelsen og sakramentsforvaltningen. Det overses i reglen, at embedet må være en del af nådemidlerne, for så vidt der ingen forvaltning er uden forvalter. Der er ingen dåb uden en døbende, ingen nadver uden en celebrant.

Dertil kommer spørgsmålet om, hvem der fastlægger indholdet af dåbs- og nadverliturgien og betingelserne for adgang hertil. Det kan rettelig kun være embedet og ikke staten eller lægfolket. Der findes ingen abstrakt dåb eller nadver, men kun konkrete former heraf, hvis liturgi er fastlagt af mere eller mindre legitime forvaltere.

Gyldigheden af den konkrete dåb eller nadver er afhængig af forvalterens liturgiske dispositioner. Er en nadver celebreret af en kvinde gyldig nadver? Er en nadver, hvortil der bruges almindelig frugtjuice, en gyldig nadver? Er Jehovas Vidners dåb at betragte som gyldig?

Personlig mener jeg det ikke, men under alle omstændigheder viser denne problemstilling, at forvaltning og forvalter må indgå på en meget central måde i selve sakramentets væsen.

Jais Tinglund har nogle relevante indvendinger imod at reducere embedet til en bitter nødvendighed, et nødvendigt onde i en boganmel-

delse i Reformatio 1997/1. Han fremhæver med rette, at embedet er en fortsættelse af Herrens egen sendelse og hyrdeomsorg. Det må jeg forstå ikke bare i relation til forkyndelse og sakramentsforvaltning, men også som ledelse af det diakonale omsorgsarbejde og gennem forbøn for syge og håndspålæggelse (Jakob 5, 14-15), velsignelser af menighedsmedlemmerne kollektivt og individuelt m.v.

Ser man på NT's skildring af embedet hos apostle og ældste/episkoper, forstandere, så kan man derudover fremhæve, at embedsbæreren udøver en samlende ledelsestjeneste som husfar i menigheden (1. Tim. 3). Han skal desuden være et forbillede for hjorden (1. Peter 5,3).

Nej, embedet er ikke et appendix til selvberoende sakramenter eller forkyndelse, men er selve grundlaget for menigheden. Det er den klippe, Jesus nu som før vil bygge sin kirke på. Problemet er, at stat og lægfolk mange steder har berøvet embedet dets beføjelser, indsat personer, der ikke opfylder betingelserne, og/eller at embedshaverne ofte svigter deres embede.

Det er et stort problem både for overhyrden (1. Peter 5,4) og hans får. Deres valg af hyrder er ifølge sagens natur et af de vigtigste valg, de er berettigede til at træffe.

HVORDAN KLARER VI AT VÆRE KIRKE I VORT SOGN?

TRE INDLÆG PÅ ET MENIGHEDSMØDE

Af kirkegænger Sally Larsen

Allerførst vil jeg gerne, at I skal lytte til en gammel negro-spiritual, nemlig "Old Man River".

Og nu har I hørt det: Old man river - he just keeps rolling along!

Hvad er forbindelsen mellem denne sang, som taler om Mississippi-floden i Amerika, og vores kirke i Frederikssund? Efter min mening er forbindelsen, at vi ligesom floden bliver ved med at glide af sted. Vi fungerer, inden for kirkens tradition, på trods af alle forhindringer. Vi glider videre med traditionens og troens styrke og skubber forhindringer til side, eller glider forbi dem, ligesom floden gør. Er det dårligt eller er det godt?

Selvfølgelig er det dårligt på nogle måder, fordi den måde vi fungerer på er ikke meget dramatisk. Men efter min mening er det mere godt end dårligt. Set med en almindelig kirkegængers øjne ligger styrken i vores kirke i tradition og tro. Fordi i en verden, hvor normer og værdier forandres så hurtigt, bliver mange af os, både unge og ældre, helt forvirrede. Vore principper og det, vi har accepteret som sandhed, bliver udfordret igen og igen.

Forventer vi svar på vores spørgsmål fra Gud? Eller får vi svarene

fra computere, som giver omgående håndgribelige svar? Internet? Cyberspace? Eller Interaktiv bioprogrammering, som er det nyeste, jeg forleden hørte Bill Gates fra Microsoft fortælle om. Programmet analyserer din personlige smag i underholdning, finder, hvad der sker i byen, vælger de aktiviteter, som passer bedst til dig, - og næste dag spørger det dig, om du morede dig i aftes.

Gud konkurrerer med alt det plus alt det, vi lærer gennem videnskaben, kloning, gensplejsning, måske intelligent liv på andre planeter. Er det let for ham at være relevant i et moderne samfund, for mennesker der er yngre end os?

Gud må endda konkurrere med sportsstjerner, som for eksempel Bjarne Riis da han vandt Tour de France sidste år. Kan I huske de bannere, der var spændt over vejen med ordene: "BJARNE ER GUD"!

Og hvad med penge? Masser af penge! Bill Gates, ejeren af Microsoft, tjener 18 millioner dollars om dagen! Og penge er magt!

Verden, vi lever i nu, er skræmmende, forvirrende, spændende, udmattende og fuld af stress. Mange af os har behov for plads, stil-

hed, fred og noget solidt at holde os til. Et sted hvor vor sjæl finder tryghed. Der er brug for traditionelle ritualer funderet i tro. De er et anker for vor sjæl.

Der er et indisk ordsprog, som siger: "Hvis du har to brød, giv det ene til de fattige, sælg det andet, og køb en hyacint som næring til din sjæl." Er vores kirke som hyacinter, der giver næring til sjælen?

Ofte - ja!

Vores kirke tilbyder stunder, som er fredelige og smukke, med mulighed for personlig stille bøn. Om søndagen er der bredere fællesskab, hvor vi sammen priser og ærer Gud og bekender vor fælles tro i gudstjenesten. Vi behøver traditionens ballast, så vores kirke kan modstå bølgegangen fra misledende forandring.

Vi fungerer med tradition og tro. Men, som Jakob siger i sit brev 2,17 og 26: "Sådan er det med troen, hvis den ikke har gerninger, er den i sig selv død" - "Ligesom legemet er dødt uden ånd, således er jo også troen død uden gerninger." Hvilke kristent inspirerede gerninger er der i vores kirke?

Først og fremmest er der personlige aktiviteter. Forhåbentlig går vi hjem fra søndagens gudstjenester og lever et mere kristent liv på vor egen måde. I vort fællesskab samler vi ind til mange formål året igennem. Vi kommer sammen, når det er nødvendigt, for at sortere og pakke til Litauen. Og det er en glæde at være med til. Vi mødes en gang om måneden til samvær i

Elværket og kommer til at kende hinanden bedre. Vi har tilbudt til fra tid til anden at lytte til god musik og sang, når der er kirkekoncert. Jeg synes, vokal og instrumental musik er en fin måde at bruge talenter til Guds ære. Men når vi ser på hvor få fra vores menighed, der kommer til koncerterne, er der ikke mange, som er enige med mig. Vi kommer også sammen cirka en gang om måneden i fællesskab i konfirmandstuen.

Disse kristne gerninger passer til os ældre kirkegængere, men hvad med ungdommen og vores kirke?

Udfordringen er at præsentere en religion, som ifølge Jens Kjærbøl (cand. pharm, Politiken 15. feb. 1997) er: "En religion skabt i et autoritetssamfund for to tusind år siden, og helt tilbage til Adam og Eva, og som forlanger at dens medlemmer ikke må tvivle, men skal tro, en religion der passer dårligt til dagens rationelt tænkende dansker." Hvordan kan sådan en religion blive formidlet på en meningsfuld måde, så unge mennesker accepterer den og bruger den til at give retning, stabilitet, glæde og visioner i deres tilværelse. Det er en enorm udfordring!

Men der er som sædvanlig også en anden side på mønten: Vi skal ikke være pessimister. Kaj Bollman, Generalsekretær i Kirkefondet siger: "Der er ingen tvivl om, at danskerne, især de unge, er blevet mere religiøse. Kurser i religion er utroligt populære på universiteter, lærerseminarier, gymnasier, højsko-

ler og aftenskoler." Han kalder de unge, der er begyndt at interessere sig for kristendom for: "Søgende sjæle".

Ole Riis, der er religionssociolog ved Århus Universitet, mener, at den øgede interesse for religion er en reaktion mod den forvirrede, normløse tid, som vi lever i.

Vi skal ikke være pessimister. Vi har ikke nået situationen i den kirke, hvor præsten går rundt med en tilmeldingsblanket til de få kir-

kegængere for at fordele dem, så der ikke bliver dage, hvor der slet ikke kommer nogen til gudstjeneste. Vores præst behøver ikke at gå rundt med tilmeldingsblanket.

Vores kirke flyver godt på traditionens og troens vinge og tilfredsstiller de ældre kirkegængeres behov. Men mangler vi balance? Hvor er ungdommen? Buddhisterne siger: "En fugl behøver to vinger for at flyve."

Af kirketjener Carl Johan Jensen

Jeg opfatter spørgsmålet som gående ud på: Hvordan vedbliver jeg at være en af de levende stene, hvordan bliver jeg bevaret i troen, ja undgår at falde fra, og hvordan får jeg, eller jeg vil hellere sige, hvordan får vi flere med.

Det vigtigste for mig er at deltage i søndagens gudstjeneste for sammen med andre at lovsynge og tilbede Gud, for at høre Guds ord læst og udlagt og for ikke mindst at modtage nadveren og Herrens velsignelse. Så kan I selvfølgelig og med rette sige, at det er mit arbejde, og at jeg får min løn for at komme hver søndag, men det er egentlig så dejligt, at jeg ikke skal spekulere på, om jeg har lyst til at gå til gudstjeneste i dag, eller om jeg skal vente til næste søndag. Jeg mener, at det er en god vane, at gudstjenesten står øverst på pro-

grammet om søndagen. Ved at deltage i gudstjenesten er vi vel også et vidnesbyrd over for byens indbyggere om, at det med troen og gudstjenesten betyder noget for os. Det gør sig ikke mindst gældende, når der er barnedåb, og der kommer mange gæster, så mener jeg, det er vigtigt, at de kan se, at der er en menighed på stedet.

Mens jeg er ved gudstjenesten, vil jeg også nævne kirkekaffen en gang om måneden, som jeg mener har betydning for fællesskabet. Man kan jo godt gå til gudstjeneste i lang tid uden at tale med andre i menigheden, men det er der så mulighed for ved denne lejlighed på en uforpligtende måde.

En anden ting, der har betydning for mig, er, at jeg er med i to bibelkredse med mennesker, som har deres gang i Frederikssund kirke.

Vi mødes ca. hver fjerde uge i et privat hjem. Sådan en bibelkreds har flere formål. For det første, som navnet siger, drejer det sig om bibelen, idet vi normalt læser et eller to kapitler, som vi så taler om, i hvilken sammenhæng det er skrevet, hvad meningen er, og hvad det betyder for os i dag. For det andet er der selvfølgelig tid til at høre lidt om hinandens glæder og sorger, og om hvad vi har oplevet siden sidst. Man kan blive knyttet tæt sammen i sådan en lille kreds, og jeg kan kun opfordre andre til at være med.

En tredje ting, som betyder meget for mig, er at være med i Indre Mission. Indre Mission er en del af folkekirken og bygger på samme grundlag. Vi holder møde så godt som hver tirsdag, og enhver er velkommen. Ved de fleste møder er der en taler, præst eller missionær, som taler over et emne med betydning for livet som kristen, eller vedkommende taler gennemgår et afsnit af bibelen. Derefter kan der som regel blive en lille samtale, om det vi har hørt. Der ligger programmer i våbenhuset, så I er velkomne til at tage et med hjem. Der mødes også en flok unge en gang om ugen enten til bibelarbejde eller til mere socialt samvær. Formålet med Indre Missions arbejde er at nå mennesker, der lever fjernt fra Gud med budskabet om, at Guds kærlighed også gælder dem. Formålet er selvfølgelig også at medvirke til, at de

troende bliver bevaret i troen. Desværre har vi ikke noget børnearbejde for tiden. Det er vi meget kede af ikke mindst min kone og mig, da vi jo selv har børn, og vort ønske er, at de skal vokse op i et kristent fællesskab. Vi tager dem jævnligt med i kirke, og ellers sender vi dem på week-end lejre og sommerlejr arrangeret af Indre Mission for et større område, så de ikke får oplevelsen af, at de er de eneste, der tror på Gud.

En fjerde ting, som jeg mener har stor betydning for at være kirke og blive bevaret som kristen, er den personlige bøn og bibellæsning. Vi prøver i familien at holde fast ved morgen- og aftenandagt. Om morgenen læser vi et lille stykke fra bibelen og beder Fader Vor og om aftenen beder vi en aftenbøn.

At være kirke er jo ikke bare ord, men også gerninger. Jeg vil ikke stå her og sige, hvad jeg gør eller undlader at gøre for andre, men jeg mener, at vi i kirken må have omsorg for hinanden og hjælpe hinanden, når det tiltrænges, og det vil falde naturligt, hvis man i forvejen har et godt kendskab til hinanden, f.eks. ved at være med i en bibelkreds eller hvis man har snakket samme ved kirkekaffen.

Gennem mit arbejde som kirketjener håber jeg, at jeg er med til at bevare kirken på dette sted ikke bare bygningen, men at der fremdeles må være en levende menighed.

Af kordegn Hans Lang-Hansen

Indledning: TV's reklamer om Kohlbergs boller: Hvad skal jeg sige? Frederikssund menighed - menigheden i Frederikssund, hvad skal jeg sige, den er god, sådan ser den ud, der er nok af den, eller er der?

Menigheden er jo alle mennesker, som er døbt med den kristne dåb til at tilhøre den korsfæstede Herre Jesus Kristus. Da ca. 90% af sognet er medlem af folkekirken, må man sige, at vi har en stor menighed.

Kirkegængerne, eller den aktive del af menigheden, udgør derimod kun ca. 4%. Her har kirken, menigheden, sit store problem.

Hvad gør vi så her hos os ved dette? Vi bygger på åbenhed og menneskers frihed til frit at vælge, om de vil være aktive i menigheden, og dermed synlige for andre i deres gøren og laden, eller ej. Folk skal komme i kirken af lyst, fordi den siger dem noget, som de ikke finder andre steder, ikke af tvang.

Et andet vigtigt begreb for os er ordet sandhed. Man siger ganske vist - sandheden er ilde hørt - eller der er ingen grund til at ødelægge en god historie ved at fortælle sandheden. Ikke desto mindre er sandhedsbegrebet meget vigtigt hos os i kirken. Vi bygger ikke kirke på

hvad som helst, vi mener det, vi siger og viser respekt for det, vi har med at gøre, kort sagt, vi har ærefrygt. Jeg ved godt, at vi ikke skal frygte Gud, han er jo ikke bare vores dommer, men også vores frelser. Det skal vi huske på.

Bønnen er også meget vigtig i menigheden hos os. Hver søndag beder vi bønnen Fadervor, og vi bekender troen. Vi tror nemlig, at Gud hører os, når vi beder. Det er ikke sikkert, at vore ønsker hermed går i opfyldelse, men måske var det heller ikke det bedste for os på langt sigt, kun Gud ved det. Man siger: Mennesket styrer, men Gud han råder. Ja, ske ikke min, men din vilje.

Et andet begreb er tro. Det var kun tro, han spurgte om, og troen kommer af det, der høres. Derfor holder præsten også en prædiken, og det gør han ligeledes i sandhed til den hellige skrift.

Vi holder også altergang hver søndag formiddag. Det er et af kirkens sakramenter, for at vi kan få lod og del i vor Herre Jesus Kristus.

Sådan klarer vi bl.a. at være Kirke i Frederikssund Sogn.

En lille kommentar

I forbindelse med forslaget til et helt nyt vielsesritual til brug for mennesker af samme køn har en del givet udtryk for, at de melder sig ud af folkekir-

ken. En anden mulighed er den, at man forbliver i kirken og kæmper. Og det kan man gøre på flere måder. Man kan selvfølgelig bede og forsøge efter bedste evne at leve et troens liv. Dernæst kan man slutte op om søndagens gudstjeneste, og hvis man ikke kan gøre det i sin sognekirke, må man søge det nærmeste sted hen.

I folkekirken er der to bevægelser, der helt klart står på Kirkens gamle grund. Det er Kirkelig Samling og Fællesskabet Kirkelig Fornyelse. Det er begge bevægelser, der bærer den tro omkring Kirkens embede, der har været i Kirken lige siden apostlenes dage.

Man kan støtte disse to bevægelser ved at slutte op om deres arrangementer eller ved at abonnere på deres blade. Kirkelig Samling udgiver bladet Kirkelig Information. Re-formatio's læsere må meget gerne skaffe flere abonnenter til bladet.

Redaktøren

TIL KALENDEREN

KIRKELIG FAMILIELEJR

på Hellig Kors Kloster, Lemvej 19, 6940 Lem, fra onsdag den 2. juli om eftermiddagen til mandag den 7. juli om formiddagen. Nærmere oplysninger hos pastor Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup Præstegård, 7950 Erslev. Tlf. 97 74 10 76.

RETRÆTE

Fra søndag den 7. september om aftenen til onsdag den 10. september om formiddagen er der retræte for både mænd og kvinder på Hellig Kors Kloster. Retræten ledes af pastor Poul Exner, Östanäck.

KØBENHAVNS VESPERRING

Under temaet MARIA - GUDS MODER indbydes der til vesper og messe på Mikkelsdag den 29. september kl. 19,00 i Hans Egede Kirke, Vardegade 14. Efter kaffen taler pastor H.O. Okkels om Luthers syn på Maria, Guds Moder.

Den 6. december kl. 17 er der Advents-festvesper i Bethlehemskirken.

KONVENT FOR PRÆSTER

Fra søndag den 16. november om aftenen til mandag den 17. november sidst på eftermiddagen er der konvent for præster i Blåhøj Kirke og Præstegård. Nærmere oplysning hos pastor Olav Fog, Blåhøj Præstegård, 7330 Branden. Tlf. 75 34 50 61.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 47 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors.
Pastor Jais H. Tinglund, Nørregade 54B,
9640 Farsø.

Ekspedition:

Bladet koster 100 kr. årligt i abonnement,
for studerende 75 kr. årligt. Beløbet indbe-
tales til FKF's kasserer, bogholder Jørgen
Poulsen, Christianshavns Voldgade 43,3th.
1424 København K. Tlf. 31 57 53 16. Post-
giro 2 08 81 42.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
Forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330
Brande. Telefon 75 34 50 61.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Olav Fog, Præstegårdsvej 11,
Blåhøj, 7330 Brande. Tlf. 75 34 50 61

Bestyrelsen i øvrigt:

Kirketjener Bodil Jensen, Sortemosevej 107,
2730 Herlev.
Sognepræst Bjørn Hansen, Vardegade 14,
2100 København Ø.
Bogholder Jørgen Poulsen, Christianshavns
Voldgade 43,3th., 1424 København K.
Sognepræst Frede Møller, Hinge Præstegård,
8620 Kjellerup.

Medlemmer betaler 200 kr. årligt til fælles-
skabet. Dette beløb omfatter også abonне-
ment på Re-formatio. Ægtepar 250 kr.
Studerende og pensionister betaler 125 kr.
for enkeltmedlemskab. Pensionistægtepar 150
kr.

INDHOLD - NR. 3 - JUNI 1997 - 39. ÅRGANG

<i>Fog, Olav:</i> Formandstale	50
<i>Tønnessen, Terje:</i> Hvorfor vigslers Gud?	59
<i>Korsaa, Finn:</i> Ligestilling eller broderskab	63
<i>Braw, Christian:</i> Glædens præst	67
<i>Honoré, Bent:</i> Embedet er ikke et appendix	69
<i>Larsen, Sally:</i> Hvordan klarer vi at være kirke i vort sogn	70
<i>Jensen, Carl Johan:</i> Hvordan klarer vi at være kirke i vort sogn	72
<i>Lang-Hansen, Hans:</i> Hvordan klarer vi at være kirke i vort sogn	74
<i>Christensen, Knud:</i> En kommentar	74